

УДК 346(477)(075.8)

Ментух Н. Ф.

к.ю.н., доцент,

*доцент кафедри конституційного,
адміністративного та фінансового права,
Західноукраїнський національний університет*

ЗДІЙСНЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ЗАКОНОДАВЧІ НОВАЦІЇ

Вкрай життєво важливого значення для народу України на сьогодні набули питання оборони держави України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності та недоторканності. Функціонування національної економіки, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших органів державної влади, Збройних Сил України, інших військових формувань, сил цивільного захисту, підприємств, установ і організацій здійснюється в умовах особливого періоду, а саме – воєнного стану. Саме тому, забезпечення належного правового регулювання здійснення господарської діяльності за даних обставин стає основою формування національних оборонних спроможностей.

У зв'язку з військовою агресією російської федерації проти України в Україні введено воєнний стан із 24 лютого 2022 року [1].

Після оголошення воєнного стану на території України та від початку активної фази бойових дій більша частина бізнесу була фактично паралізована через безліч обставин, в тому числі починаючи від морального і психологічного шоку, до економічного спаду ділової активності та неможливості здійснення підприємствами своєї господарської діяльності, які знаходяться на території проведення бойових дій.

Поряд із реальним воєнним фронтом, кіберфронтом очевидним та життєво необхідним, як зазначає А. Кузьменко, є запуск потужного економічного фронту, який у сьогоднішні непрості часи є надзвичайно важливим для суспільства. Без економічної активності неможливе повноцінне функціонування держави в умовах воєнного стану [2].

Власне тому держава почала активно запроваджувати комплексні зміни до законодавства та державних програм, які спрямовані на підтримку української економіки.

Цілком зрозуміло, що за таких умов єдиним можливим способом підтримки бізнесу, господарської діяльності є тотальна дерегуляція, лібералізація та посилення державної підтримки.

Відповідно до ст. 417 ГК України зазначається, що «у період дії воєнного стану, введеного на території України або в окремих місцевостях, правовий режим господарської діяльності визначається на основі закону про оборону України, інших законодавчих актів щодо забезпечення обороноздатності держави та законодавства про режим воєнного стану» [3].

В умовах воєнного стану критично важливим є забезпечення належного та безперервного функціонування діяльності суб'єктів господарювання.

Відповідно до Указу Президента України від 24 лютого 2022 р. № 64 «Про введення воєнного стану в Україні» [1] Уряд своєю постановою від 18 березня 2022 року № 314 «Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану» [4] врегулював цілий ряд інших питань, що стосуються здійснення господарської діяльності, а саме:

1) «на час воєнного стану здійснювати господарську діяльність можна без отримання дозволів, інших документів дозвільного характеру, ліцензій, на підставі декларації про провадження господарської діяльності, яку суб'єкти господарювання подають до Мінекономіки, а суб'єкти господарювання, що здійснюють охоронну діяльність, – до МВС;

2) суб'єкту господарювання надано право за вибором подання декларації незалежно від задекларованого (зареєстрованого) місцезнаходження (місця проживання), місця здійснення господарської діяльності або місцезнаходження відповідного об'єкта: в електронній формі – через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, зокрема засобами мобільного додатку Порталу Дія (Дія) або у паперовій формі – через центр надання адміністративних послуг, подана особисто суб'єктом господарювання або уповноваженою особою, надіслана поштою;

3) суб'єкти господарювання, які на підставі декларації набули право на здійснення господарської діяльності, у випадку відсутності відповідних дозвільних документів (документи дозвільного характеру, ліцензії та/або інші результати надання публічних послуг), невідкладно, але не пізніше одного місяця після припинення чи скасування воєнного стану звертаються до відповідних органів ліцензування, дозвільних органів та суб'єктів надання публічних (електронних публічних) послуг і отримують відповідні дозвільні документи в порядку, строки та на умовах, передбачених законодавством, без зупинення (припинення) їх діяльності;

4) на час воєнного стану зупиняється перебіг строків звернення за отриманням публічних послуг, визначених законодавством. З дня припинення чи скасування воєнного стану перебіг зазначених строків продовжується з врахуванням часу, що минув до їх зупинення;

5) строки дії діючих строкових ліцензій та документів дозвільного характеру автоматично продовжуються на період воєнного стану».

Варто відзначити, що дана постанова передбачає суттєву дерегуляцію господарської діяльності, зокрема, замість близько 600 різних видів ліцензій та дозволів, чинними залишаються лише близько 50. Це, в свою чергу, надасть значний поштовх у розвитку господарської діяльності та економіки загалом в умовах воєнного стану.

Слід зауважити, що 3 березня 2022 року Парламент схвалив Закон про зміни до Податкового кодексу, який передбачає введення нового тимчасового механізму оподаткування суб'єктів господарювання (оподаткування єдиним податком), на який вони добровільно можуть перейти [5].

Крім того, зміни передбачають також зупинення перебігу строків визначених Податковим Кодексом на час воєнного стану.

Також, зважаючи на надзвичайно важку ситуацію, яка спіткала нашу державу, Торгово-промислова палата України ухвалила рішення спростити процедуру засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили), що дає змогу суб'єктам бізнесу відтермінувати виконання договірних зобов'язань. З цією метою ТПП України видала офіційний лист-підтвердження настання форс-мажорних обставин у зв'язку з початком війни з рф, який опублікувала на своєму офіційному сайті [6].

Таким чином, суцільна дерегуляція бізнесу та запровадження податкових пільг – єдиний шлях задля ефективного функціонування економіки, нормального здійснення господарської діяльності суб'єктами господарювання в умовах воєнного стану.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про введення воєнного стану в Україні: указ Президента України № 64/2022 від 24 лютого 2022 р. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>

2. Кузьменко А. Бізнес у воєнний час: як змінилося законодавство. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/03/28/684801/>

3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. №18 (№19-20, № 21-22). Ст. 144.

4. Деякі питання забезпечення провадження господарської діяльності в умовах воєнного стану: постанова Кабінету Міністрів України від 18 березня 2022 р. № 314. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2022-п#Text>

5. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану: Закон України від 3 березня 2022 року № 2118-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2118-20#Text>

6. Офіційний лист ТПП України щодо засвідчення форс-мажорних обставин (обставин непереборної сили) від 28.02.2022 р. N 2024/02.0-7.1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/mus36779?an=2>

УДК 342.4:351.86

Метельський І. Д.
*к.ю.н., старший викладач кафедри
кримінального права та процесу,
Західноукраїнський національний університет*

КОМЕНДАНТСЬКА ГОДИНА В УКРАЇНІ: ПОРУШЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА ЧИ ВИМУШЕНІ ЗАХОДИ

24 лютого 2022 року близько 4-ої години ранку внаслідок оголошення президентом РФ про початок воєнної операції на території України почалися ракетні удари по всій Україні, у тому числі поблизу Києва. Російські війська вдерлися до України поблизу Харкова, Херсона, Чернігова, Сум, увійшовши з Росії, Білорусі та тимчасово окупованого Росією Криму [1].

Одним із заходів захисту цивільного населення в період військової агресії Росії проти України, є введення комендантської години. В такій ситуації об'єктами обстрілів, а також агресії Росії та союзників стають не лише об'єкти військової інфраструктури, але й цивільне населення. Проблема захисту цивільного населення із розвитком військових дій щодня зростає, та потребує додаткового регулювання. Як стверджує Всесвітня організація охорони здоров'я станом на 14.03.2022 року кількість постраждалих, внаслідок військових дій в Україні через агресію РФ становить 18 мільйонів осіб [10]. При цьому потрібно розуміти, що війна продовжується, а отже численність таких осіб зростатиме. Більше того, значна кількість постраждалих не враховується у зв'язку з різними причинами (відсутні дані щодо постраждалих на окупованих територіях, чи про людей, з якими неможливо встановити зв'язок і т.д.) Окрім того, що гине доросле цивільне населення України, гинуть і діти. Як повідомляє Офіс генерального прокурора України, станом на 01.04.2022 року загинуло вже 153 дитини, 245 поранено [2].